

EKONOMIA SPOŁECZNA

PERSPEKTYWA RYNKU PRACY I POMOCY SPOŁECZNEJ

pod redakcją Joanny Staręgi-Piasek

Institut Rozwoju Służb Społecznych

Warszawa 2007

Spis treści

Część pierwsza 11

Joanna Staręga-Piasek

Ekonomia społeczna ku pomocy społecznej 13

Piotr Sałustowicz

Pojęcie, koncepcje i funkcje ekonomii społecznej..... 21

Wprowadzenie 21

Pojęcie ekonomii społecznej 22

Trzy koncepcje ekonomii społecznej 31

Koncepcja „integratywnej ekonomii społecznej” 32

Integratywna perspektywa – wątpliwości i pytania 33

Kulturowo-etniczna ekonomia społeczna 34

Emancypacyjna ekonomia społeczna 35

Funkcje ekonomii społecznej.....38

Ekonomia społeczna jako *jobmachine* 39

Ekonomia społeczna – kompensacja „zawodności rynku i państwa socjalnego” 41

Ekonomia społeczna jak „producent” kapitału społecznego.....42

Ekonomia społeczna – „szkoła demokratyzacji” 43

Literatura 45

Michał Boni

Konteksty ekonomii społecznej 47

Ekonomia społeczna – moda czy realna potrzeba?..... 47

Specyfika sytuacji społecznej w Polsce 48

Dobrobyt 51

Strategie życiowe.....52

Edukacja jako bilet.....53

Zatrudnienie.....	54
Stosunki społeczne – spójność społeczna	58
Starzejące się społeczeństwo.....	58
Postrzeganie jakości życia.....	63

Hubert Kaszyński

Ekonomia społeczna i praca socjalna. Razem czy osobno? 65

Wstęp.....	65
Praca – brak pracy	66
Praca socjalna z osobą, która wymaga pomocy.....	68
Aktywne formy polityki społecznej.....	74
Istota ekonomii społecznej	78
Rola pracy socjalnej w rozwoju ekonomii społecznej	78
Krytyka „trzeciej drogi”	80
Podsumowanie	84
Zestawienie przepisów prawa	85

Arkadiusz Żukiewicz

Bezrobocie i bezrobotni – reintegracja społeczna i zawodowa 86

Przyczyny marginalizacji i wykluczenia społecznego.....	86
Bezrobocie i bezrobotni	89
Programy nastawione na reintegrację społeczną i zawodową osób bezrobotnych	94
Bibliografia	100
Źródła regulacji prawnej.....	101

Dobroniega Trawkowska

**W poszukiwaniu skutecznego modelu pracy socjalnej
z „bezrobotnymi klientami” pomocy społecznej..... 102**

Bezrobotni klienci – wyzwaniem dla pracy socjalnej.....	103
Zasady pracy z bezrobotnym klientem	108

Nowe rozwiązania w pracy socjalnej z „bezrobotnymi klientami” – analiza „Pracy Socjalnej” z lat 1990-2007 i innych źródeł (materiałów zastanych).....	115
• „Bezrobotni klienci” a role zawodowe pracowników socjalnych	116
• Role pracowników socjalnych w modelu pracy socjalnej z „bezrobotnymi klientami”, na przykładzie katowickiego MOPS	124
Role główne i role poboczne – role zawodowe pracowników socjalnych i konsultantów w działaniach na rzecz ograniczenia problemu bezrobocia – na przykładzie woj. śląskiego	132
• Zawodowe role górnośląskich pracowników socjalnych	134
• Role zawodowe górnośląskich konsultantów.....	138
Posumowanie i wnioski	142
Bibliografia	144

Część druga 147

Barbara Bąbska

Centrum Aktywności Lokalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Radomiu 149

Wyzwania stojące przed MOPS w Radomiu..... 149

Zmiany instytucjonalno-kadrowe w MOPS w związku z realizacją CAL..... 153

Podstawowe etapy realizacji programu CAL oraz rezultaty..... 157

- *Diagnoza środowiska, czyli mapa zasobów i potrzeb .....* 157
- *Budowanie lokalnego partnerstwa – koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.....* 159
- *Wolontariat – aktywizowanie klientów MOPS i mieszkańców Radomia .....* 161
- *Nieformalne grupy społeczne – oddolne inicjatywy pomocowe .....* 164
- *Punkt Informacji Obywatelskiej – dostęp do wiedzy i poradnictwa .....* 166

Projektowe podejście do realizacji zadań w MOPS 167

W kierunku aktywizacji zawodowej: Klub Integracji Społecznej i Samopomocy „Inkubator Społecznej Odnowy”	169
Dlaczego warto pracować według modelu CAL?	170

Elżbieta Chodak

Integracja społeczna i instytucjonalna w Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach 171

CIS: szansa na powrót do pracy dla osób długotrwale bezrobotnych.....	173
Funkcjonowanie Centrum Integracji Społecznej	176
• <i>Współpraca instytucjonalna</i>	176
• <i>Kadry Centrum Integracji Społecznej</i>	177
• <i>Aspekty finansowe</i>	179
Uczestnicy programów realizowanych w Centrum Integracji Społecznej	181
• <i>Rekrutacja uczestników</i>	181
• <i>Charakterystyka uczestników programu CIS</i>	184
Rezultaty działań reintegracyjnych prowadzonych przez CIS	190

Witold Kramarz

Klub Integracji Społecznej w Krakowie 194

Bezrobocie w Gminie Miejskiej Kraków.....	194
Od Giełdy Pracy <i>Non Stop</i> do Klubu Integracji Społecznej.....	197
Klub Integracji Społecznej	200
• <i>Prace przygotowawcze do założenia KIS</i>	200
• <i>Uczestnicy Klubu Integracji Społecznej</i>	202
• <i>Zakres i rodzaj działalności Klubu Integracji Społecznej</i>	202
• <i>Infrastruktura i kadry Klubu Integracji Społecznej</i>	207
Perspektywy rozwoju działań na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków	209
Refleksje na temat roli KIS w realizacji celów pomocy społecznej	211

Mariusz Krzyżaniak

Aktywizacja i reintegracja w pomocy społecznej, na przykładzie MOPS w Płocku	213
Brak pracy, czyli bierność zawodowa i marginalizacja społeczna.....	213
Zadania, kadry i struktura organizacyjna Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku	216
• <i>Praca socjalna z osobami bezrobotnymi</i>	216
• <i>Jednostki organizacyjne MOPS</i>	218
• <i>Stan zatrudnienia i struktura wykształcenia pracowników socjalnych</i>	221
Współpraca MOPS z lokalnymi partnerami społecznymi.....	223
• <i>Współpraca z instytucjami publicznymi i władzami samorządowymi</i>	223
• <i>Współpraca z organizacjami pozarządowymi</i>	226
Sąsiedzki Bank Czasu „PO-MOCNI” oraz inne projekty na rzecz aktywizacji społecznej.....	228
Klub Aktywnego Poszukiwania Pracy i prace społecznie użyteczne	231
Projekty finansowane ze środków EFS.....	235
• <i>Od bierności do aktywności</i>	235
• <i>„Światelko w tunelu EFS”</i>	237
Podsumowanie	238

Katarzyna Jaśnikowska-Rudaniecka

Doświadczenia i dobra praktyka ekonomii społecznej – bystrzyckie Centrum Integracji Społecznej.....	241
Bezrobocie w Bystrzycy Kłodzkiej	241
Centrum Integracji Społecznej	243
• <i>Demograficzna charakterystyka uczestników czterech edycji programu CIS</i>	243
• <i>Rezultaty udziału w programie CIS</i>	246
• <i>Dalsze perspektywy rozwoju CIS</i>	248
Spółdzielnia socjalna „Pomocna dłoń”	251
Plany rozwoju spółdzielczości socjalnej	256

Agnieszka Hryniewicka

Cieszyński model rozwiązywania problemów społecznych, na przykładzie Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być razem”	258
Geneza i misja Stowarzyszenia	258
Placówki i programy Stowarzyszenia – odpowiedź na lokalne problemy społeczne	259
Uwarunkowania i zasoby	259
Przychód i źródła finansowania – zasoby	264
Centrum Edukacji Społecznej – przykład działań z zakresu ekonomii społecznej	265
• <i>Dział Pracy Socjalnej i Pomocy Psychologicznej</i>	265
• <i>Dział Warsztatów Treningu Pracy</i>	266
• <i>Domy Wspólnoty „Barka”</i>	268
• <i>Gminne Centrum Informacji</i>	269
Cieszyński model współpracy organizacji pozarządowej z ośrodkiem pomocy społecznej	272
Informacja o projekcie „W poszukiwaniu polskiego modelu ekonomii społecznej”	274